

KRISJAON KLAOVER.

Vertelsel van 'nen Boer, dèn 't harde wèrken meu en 't pap ètten zat was, en 't in de stad gung zeuken.

„Now vertelt 'et my toch ees, mienen leèven Krisjaon, wat mankeert ow dan toch eigenlijk?“ vreug 'ne jonge boerinne aan heuren man, dèn net van 't lând in 't hoes was 'ekòmmen en de pette verdreetig en verdrèid op 'n bràndbak har 'esmètten.

„Wat my mankeert, Treeze? Dat wèt y net zoo good as ikke, dat doo'j! Ik zin 't zat, altied in de zwatte eèrde te weulen en my dan 's aovends in de keete dood te vervelen... 'k Wol, da'k in de stad zat!“

„Och Heère, jao! Dat kon my ok zoo völle nich verschèllen!“

„Now, dan zeg ik ow, da we der hèn gaot, dat zeg ik! Hard wèrken en dan nog half hongerlieden, daor bedànk ik veur, dat doo'k! As ik ter mèr éene wus, dèn onzen kraom wol koopen!“

„Maor, Krisjaon, 't wòt ow toch gin èrnst? Wy hebt hier in Twente netjes òns brood ;

ik meende 't mèr oet gekheid. Weet y, wat de schoolmeister lèst ees zei? „As 'nen boer naor de stad geet“, zei hee, „dan stèk de stad 'em gauw in 'n tuk!”

„'t Helpt niks, vrouw, ik make mien hebben en hòlden te gelde en wy gaot in de stad wonnen! Daor verdeen y met zachte werken meèr in 'ne wèkke as by 'n boer met harde zweeten in 'ne maond!”

„Good — maor wat wil y doòn in de stad? Wat wil y oetvoeren? Y hebt jao niks 'eleèrd as land en zand ummeweulen?”

„In de stad hoove y niks 'eleèrd te hebben, as y mèr gefiefd zint — en dát zin'k!”

„Jao, da's waor!”

„En zegget my now ees de waorheid: ken y nog wal éenen boer, dèn 'n kop rechtop holt? Krom werkt ze zich allemaole en ze loopt precies asof ze altied piene in 'n boek hebt!”

„Daor is wat van an, man!”

„En as y òld wordt, trekt de jicht ow de peezen in mekare, zooda'j nich mèr gaon of staon könt en al liggen mot veur da'j dood zint. By wind en weèr mo'j achter de ploog sjouwen; vandage zin y nat as 'nen poedelhond, dèn zóo oet 't water kòmp, — mòrgen wor y weer 'ebraoden deur de zunne, dat 't zien schik en aard hèf; y mot wal van iezet en staol wèzen, um dat vol te hòlden!”

„Jao, jao, zóo is 't wal, man, dat zeg y wal recht!”

De boer stun op, rekte zich ees good lāngk oet en zei: „Too, Treeze, maak da we 't etten opkriegt, ik wil nog efkes nao 'n Hap-op....”

„Ao, man, gaot van aovend nich mèr naor de herbèrge; 't is al stikduuster!”

't Hōlp niks, hoo de vrouw ook praotte. Dow de pannekooke op was, stak Krisjaon zien piepken an en gung de deure oet, regelrecht op 'n Hap-op an.

Treeze, de arme Treeze zat daor alléene. Heure beide kindertjes, 'n jungskén en 'n wicht, sleupen as rozen in de bedstèdde; zee kon ze mangs heuren dreumen, wisse van geluk en zaoligheid... Arme schèupkes!

Mènnig mènsgé is nét 'n eekheurentjen (mín 'n stèrt, dat begrip zik!) want hee springk altied van 'n hak op 'n tak. Dat kump, umdat 'e nooit tevrèden is met 't spul wat 'e hef en 't altied bètter wil hebben.

Op zoo'n eekheurentjen zonder stèrt leek Krisjaon presies, en van 'n vèrken harre ook wat mét: hee bōsselde altied téggen. As y 'n verken bij de oèren trekt, löpt 't achteroet, en trek y 't by 'n stèrt, dan löpt 't veuroet; dat is dwèrsdrieven, — as 'n mènsgé zoo 'n ongemak héf, dwèrsdrieverye. Krisjaon was altied aan 't dwèrsdrieven téggen de Könninginne, de bōrgemeister, de rieke boeren en veural téggen zien eigen lèvenslot, — kort en good: hee zocht 'et, hee wol 't bètter hebben. Hee was heel ànders van pestuur as zien buurman van den Barg, dén altied deur het

tevrèdene hèn was; by veurbeeld in n hêrfst kon staon te pochen en te blaazen: „Jongs, wat 'n verbouw, — boeskeule as 'nen kookèttel, worteln as kaànnen, knollen as koffiekètteln, en toffeln as ònze Dieks zienen kop!“ — Krisjaon dee net ànders umme, 't was 'em nooit naor 't zinne, al har de goede God 'em ook nóg zoo zègent.

Dwaoze man! Klein is ow huusken, da's waor; maor wèt y dan nich, dat groote huùze groote kruùze met zik brengt? Klein is òwen akker, maor hee heurt ow eigens too en y hoeft veur gin mensge op te staon. Zwaor is òwen àrbeid, vake mot y zwoegen en zweeten, maor y bint ow eigen heer en meister en an 't neudige hêf 't ow nog nòoit nich mankèert. En now wil y hoes en hof en lând verkoopen of verkwànseln, um àndere heèren onderdaonig te worden, um in de groote stad te gaon wonnen in huurkazernen en ow in alle heuke te laoten bedreegen en ofzètten, daor ze in de groote stèden op oetstoldeert zint? Zol 't nich vólle verståndiger wèzen, te blieven waor en wat y van kinsbeen of zint' ewèst? Y èt now zat, — zól y en zólt owwe vrouw en kindertjes dat altied in de stad blieven doèn?

Krisjaon har der 'n stèpken by op 'ezèt, en hoo naoder hee by de herberge kwam, hoo bètter hee gemutst wörre. Hee zung van „taa-raa-raa-bouw-die-jée“, zoo in zik zólfs,

weet y; hee kon 't ook wal harder, mèr dan mos 'e de mage eerst vol foèzel hebben, dan was 't mangs net of ter 'nen ossen an kwam leuijen, zoo dat de honde der tegen an begonnen te blèkken en de verståndige leu an 'n heèrd tegen mekare zeiden: „Heurt Krisjaon ees weer balken!” Dat was loeter onmündigheid, want 'nen kwaoden kèrel was 't nich, nee, in zien hèrte vòls te good, mèr hee zocht 't by 't verkeerde: a'j 't waor ànders zeukt as by vrouw en kinder en by ow eigen bezigheden, dan rake y op 'n biestern en dan rake y verkoch — dat zal de geschiedenis van Krisjaon òns leèren.

Hee was de éerste nich meèr in de kroeg; de kamer hõng al vol tabaksdàmp, dow hee der in kwam. „Zoo Krisjaon, y ook nog zoo late?” reupen ze 'em alle te gelieke te meute. „Goòd, da 'j kòm: Fràns Kulpiet is ter ook!” Krisjaon en Fràns warren olde vrènde, schooljongs en schoolkammeraoten, dee 't zeute en zoer van de jonge jaoren trouw met mekare gètten hadden. Zee gavven zich de hând, onderwiel Krisjaon vreug: „Now, Fràns, waor kòm y vandàn?” — „Regelrecht oet Amsterdam!” zeè hee op zien hooghaarlemmerdieksch. — „Jao, den Fràns is 'nen fienen meneer 'e wòrden!” schreeuwde 'nen olden boer, dee 'nen neuze harre as rood bitter. „Hee vertelt wonderbaarlike stukke van de stad; 'tis daor 'n ànder lèventjen as hier, waor 'n mènsgen te vòlle hèf um te

sterven, mèr nich genog um fatsoenlik te lèven!"

"Kàik, kiek, 'k was nog maor drie daage in Amsterdam, of ik har al 'n net baantjen en 'n plezeèrig lèventjen, zóo lollig, dat 'nen boer der gin benul van hèn!" blufte Kulpiet. — "Wat doo'j dan veur den kòst?" vreug Krisjaon. — "Hee wikkelt!" reup 'n halfzaolige. — "Wat wikkelt 'e dan?" — "Gin kleine kinder, jongen!" lachte Fràns; „maor 't wordt presies zóo klaor 'espòld: sigaren wikkel ik!" — "Wàbleèf?!" schreeuwde Krisjaon, dèn op éenmaol al ziene lochkasteelen in mekaar zag vallen. „En wat verdeen y daor dan mèt?" — "Twee gulden daags!" zeè Kulpiet, 'nen hoogen krop opzettend. — Klaover keek 'em an, asof 'et in Köln heurde dònneren. — "Jao, jao, twee gulden, daor mankeert gin stuuverken an!" — Maor da's ja kolossaal! Da's in 't jaor — twee maol dreehònderd is zeshònderd — dat wòt ja 'nen bèrg geld, — en wat heb y daor veur te doone?" — "Dat heb y 'eheard: sigaren maken! 'n kind kan 't volhòlden! Der is ook wal zwaorder wèrk, wisse, mèr ik hebbe 'nen gooden kop, al zeg ik 't zólfs, en 't wèrk is veur de dommen. En al verdèende ik nich zoo vòlle, toch bleef ik in Amsterdam; want daor léve y as God in Frankriek. Amsterdam — daor kòmp nog wat ànders kieken as in Almelo: koffiehuisse as kerken, beer, bitter, muziek, dàns en alle spul in alle heuke, alle

dàge lol!" — „Maor is 't werk ter vaste?
Kan 't nich op 'n gooden dag heeten: „Maak
da'j weg komt!"? — „Dat hef nooit plaats!
Denk y dan bygeval, dat wy arbeiders van
de patroons ofhangt in de stad? De boer
kan zienen knecht wegjagen, dee hebt nog
ginnen „bond“, ten minsten in Twente nog
nich, waor alles met de trekschuutte veuroet
geet; maor in de stad is dat ànders, jong!
Wy lacht de bazen wat! As de arbeiders
't met mekare hold, mot de plutokraatsie
der onder, man!“ — „Plutokraatsie, wat is
dat?“ — „Plutokraatsie, dat zint de blood-
zuugers, de kapitalisten, dee 'n àrmen werk-
man oetperst as ne citroene, en 'em dan, as
ze 'em al 't blood onder de naegels hebt hen
'ezògen, op de straote smiet! Maor daorvan
begriepe y, domme boeren, niks; zukke dinge
kòn y im Amsterdam leeren kennen. Sedert
ik daor bin, weet ik eerst recht, wat er in
de wereld te koop is en hoo 't eigenlijk we-
zen mos; want zooas 't now is, kan 't nich
blijven! In Amsterdam wordt alle dàge groote
volksvergaaderinge holden en daor praekt ze,
praeken, leu, dee 't ow eerst recht duudelik
maakt, wat veur geduldige schaope en domme
schaopsköppe de mannen van 'n veerden stànd
zint! Jao, der zal 'nen dag kòmmen, waarop
vreeselike ofrekkeninge zal worden 'ehòlden
met de plutokraatsie, met de kapitalisten,
dee heur'e luie hoed now koestert op de weeke
kussens, dee wy heur 'estopt hebt!"

„Dan zin y wisse ‘n soossialist?“ yreug een der boeren met ‘n paar oogen, atsof ‘e zòo pardoes veur ‘nen grimmigen tieger was kòmmen te staon. — „Jao, dat bin ik, man!“ reup de Amsterdammer en hee sleug met de vuuste op de taofel, dat de glàze van schrik begunnen te dānsen. „En ik bin bly, dat ik ‘t ‘eworden bin! Oaver tien jaor, dat ver zeker ik ow, zint er gin liberalen en gin conservatieven meèr, niks as soossialisten en anti-soossialisten, maor met disse laatsten zölle wy gauw of ‘erèkkend hebben, daor zöl y deune van belèven, wat dat hèndig geet, was ‘t losvlög!“

As ‘nen grimmigen, striedveèrdigen iesbeèr keek ònzen soossialist in ‘t rònde, waor òveral deepe stilte heèrschte. Van soossialisten hadden de boeren wal vake in de krānte lezen, mèr zeene met hoed en haor hadden ze der nog ginne. En daor kwam now dissen Frans Kulpiet, den ze van jongsof ‘ekend hadden, van welken zee wusten, dat ‘e nich op zienen kop was ‘evallen, en gaf zich oet veur ‘nen anhangen van dee nye leere!

„Wy zint vrye mannen“, sprak hee wieder, „en wy laotet ons van nùms wat kommandeeren; wy wilt weinig werken, vòlle verdeen, plezeerig leven, — en as de groote umwenteling kump, dan smiete wy de rieken van heure zieden bedden en gaot er zòlfs in liggen; dan drinke wy sjampanje en loot de groote leu de pòmpe kadó; dan wonne

wy in dee mooije huuze met dee groote roeten en könt de rieken ees in ònze krotten gaon liggen!“

„Maor — maor“, wörde er op ‘emerkt deur eene van ‘t gezelschap, „veur en aleer y zoo wied zint, zal ow nog mennig windjen um ‘n neuze waeijen! Of denk y, dat de rieken zich zóo maer oet ‘t bedde zólt laoten smieten? Wet y wal, dat er nog soldaoten zint en blauwe boonen?“

„Pfoe! Oaver tien jaor is ‘t heele leger op ònze hand! As de òverigheid dan kommandeert: „Vuur!!!“ dan scheidt ònze jongs dee kerels eigens veur ‘n kop in plaatse van heure breurs en kammeraoten!“

„Pfoe!!!“ reupen der ten minsten vieve tegelieke.

De Twentsche landman hef tied neudig, um ‘et nye, dat ‘em temeute kump, te verarbeiden, — en daorvandan ‘ne algemeene zwiegerye. Nums vund smak in den nyen kòst, den Kulpiet opdisgede, dee van ‘t land was gaon loopen, um sigaren te maken in Amsterdam! Nums — dat is nich heelemaols waor: Krisjaon Klaover, den ‘t leste met zynen olden vrend Fràns in de kroeg bleef zitten plakken, luusterde met de grootste nijschierigheid naor de oraakeltale van den Amsterdammer, en beiden drünken der ‘n best dreupken by ook. Fràns Kulpiet vertelde wonderè dinge van dat mooije leven in de stad, waarop Krisjaon de nich domme vraoge

dee: waarom de mensgen dan soossialist wörden, as 't heur zóó goòd gung? Mer Fràns was nich op zien mundeken 'evallen en hee harre daodelik zien antwoòrd klaor: honderd-doezenden arbeiders gung 't slecht, miserabel slecht, en now mosten ze ummers allemaole éene liene trekken, want alle arbeiders van de heele wereld zint breurs, enzoovoorts.

Krisjaon Klaover, dee'n brandewien good har an 'esprökken, raakte ten lesten volkòmmen òvertuugd van de pracht en heerlijkheid van 't soossialisme. Jao! hee wol ook naor 'ne groote stad en 't leefste naor Amsterdam, — en de beide soezebreurs völlen mekare um 'n hals, neumden zich „breurs“, en Fràns verzekerde an Krisjaon, dat 't nergens op de heele wereld better was as in Amsterdam. Klaover harre wal geerne daodelik alles op 'epakt, um naor dat land van belòften te vleegen. Kulpiet haalde 'n paar òlde, voele krànten oet 'n tuk, gaf ze an Krisjaon en zei: „Dat mo'j lezen, man! Dat is andere kost as de boerenkool in de Twentsche Krànten! Wat in ònze krànten steet, dat hef hånde en veute! Onze krànten legget ow oet en maakt ow duudelik, hoo de domme boeren wordt oet 'ezògen en hoo de arbeiders erger as slaven zint. Dat mo'j lezen; dan kòn y ees zeen, hoo 't ow geet en wat ow nog ontbrek. Y wet heel good, da'j zeek sint, maor y wet nich, waor 't 'em hapert, en y wet ook nich, waor de kruuden greuit,

dee ow weer gezònd kònt maken! Op 't lange leste vertelt de groote leu ow nog, da'j te vòlle et; maor ònze krànten en brosjuuers bewiest ow, da 'j nich genog krieget — en dát is de waorheid!“

De beide vrende beloòfden mekare, dat ze den volgenden aovend weer zollen kòmmen en dan de zake wieder òverleggen, — en daornao zwierde ònze Krisjaon lostig op 't hoes an. Ziene vrouwe ontvòng 'em met roodgehulde oogen. Hee leut zich 'saovends nich verder over de verhuuzinge oet, kreup as 'nen hond in 't nus en snorkte gauw as n verken. Den ànderen morgen, dow hee met 'nen zwaoren kop wakker wòrre, kwam 'em de geschiedenisse nich meer zoo onwies mooi veur; dat kwam ook, umdat 'e van 'n brandewien katsenjammer harre. Hee stun later op as ànders, snauwde zien wief of as 'n hond, en sleug later op 'n dag op 't olde peerd, dat de butte kraakten. By dat zwaore dagwerk kwam de gedachte an 't plezeerige stadsleven weer by Krisjaon op, en hee beschouwde zich — zóóvòlle harre in éenen aovend al 'eleerd! — as 'n slave, 'n lastdeer. In plaatse van in 'n stànd, waarin de goode God 'em 'esteld harre, zienen plicht te doon, verbrak hee de kalme stilte van den akker met vleuken en verwensingen tegen zien arme, onschuldige peerd en tegen de heele wereld..... oetgezonderd de soossialisten, dee 'em 't vet in 'n pot zollen brengen, zoo as

hee geleufde!

Twentse Taalbank

„Goeden morgen!“ heurde Krisjaon op éénmaol achter zich roopen, en dow ‘e opkeek, leut ‘e ‘nen zwaoren vloek los: hee zag de kommies van de belastingen veur zich staon, het hatelikste wezen op eerde in ziene oogen. — „Ge kunt mij een loop sparen.....“ — „Loop naor de duuvel met owwe waarschuwinge of anmaaninge of dwangbevel veur mien part!“ — „Met vloeken zul je de belasting toch niet betalen, spaar die moeite dus.“ — „Zee‘j waar y ‘t geld krieget, ik hebbe niks!“ — „Dat is een zeer gemakkelijke betaling! Werkelijk, man, ik heb met niemand zooveel te doen als met jou; ik geloof, dat het je aan goeden wil ontbreekt.“ — „Loop naor de maone, dan kön y sterne plukken! Verkoopt veur mien part mien heele rommel-tjen; y zölt nich völle vinden!“ — „In je eigen belang zou ik je aanraden goedwillig te betalen; je maakt maar kosten en op ‘t laatst mot je er toch aan gelooven.“ — „Dan kön y lánge wochten! Maakt mer gauw, da‘j wieder kòmt; ik kenne ook wal zoovölle van de wette, um te weten, da‘k hier op ‘t länd ow breekfen nich behoove an te nemen! Brengt ‘et mer an mien wief, dee zöl y der ‘n groot plezeer met doon..... Juuh, Bles!.....“ Zonder zich verder an ‘n ambtenaar te steuren, begunne weer te strieken. Hee arbeide nog ‘n klein half uurken, en zette zich tow, altied nog niedrig op de kommies, de belas-

tinge en 't ongelukkige peerd, dat 'e wal
viefentwintig maol met 'n bouwstrampen
harre smetten, op 'n ploogstert en haalde 'ne
krante van Kulpiet veur 'n dag. Hee las.....
en hoo langer hee las, hoo meer zien gezichte
opklaorde. Daor stun 'et, zwät op wit, dat
de arbeiders en de boeren rampzaolige bleude
zint en groote oelskuukens, as ze zich nog
langer laot kommandeeren en oetzoegen; dat
'et mindere volk mot leven van de brood-
krömmels, dee van de taofels der rieken valt;
dat het volk één lientje mot trekken, as 'et
hebben wil, wat 'et van rechtswege tookomp;
dat de groote grondeigenaars eigenlijk deeve
zint of kinder van deeve, — en meer zukke
schienschoone tale, dee wal in staot is um
'n onnaodenkend mensge 'n kop op hol te
brengen.

De zunne stun al hooge an 'n hemmel,
dow Krisjaon zich herinnerde, dat 'e nog 'ne
zwaore dagtaak veur zich har. Juust wolle
't peerd, dat daor stun te soezen op drie
peute, met de zwöppe beduüden, dat 't oet
was met luijern, dow hee ziene vrouw op 'n
drefken zag kòmmen anloopen. Hee dachte,
dat zee um de anmaninge of 't dwangbevel
bange was 'ewörden en bromde in zik zölf:
„Domme wieve!“ — Mer zee har wat ànders
te vertellen. — „Krisjaon, de meuje is dood!“
— „Hoerraah! Dan erve wy! Hoo völle is
't?“ — „Naren man!“ huulde zee. „Kön y
dan an niks ànders denken, now de goede

olde meuije pas de oogen hef 'eslotten?"
 „Goode, olde meuije, bo wisse! As ze mer
 good wat in 't beddestroo hef zitten of in de
 olde haðze, weet y, schoef veur 'n doem!
 dan geve God heur de eeuwige zaoligheid!“

— De vrouw brak in traonen oet. — „En y
 vraoget nich ees, hoo ze störfen is? Och,
 Heere, dat ik nich by 'heur zin 'ewest! Gis-
 tern nog gezond as 'n visch, en now al 'n
 liek!“ — „Weest nich kinderachtig, vrouw!
 Eénmaol motte wy allemaole sterven en 't
 is 't beste, dat de òlden der met begint.
 Maor hoo is 't dan 'egaone, hef men ze dood
 'evünden?“ — „Jao, dood hef men de arme
 meuije van mörge in 't bedde vünden.
 Nums was by heur! Denkt ees, man, zóó
 vot!“ — Now gung Krisjaon ook 'ne kòlde
 griezelinge òver de hoed, mer dat harre gauw
 of 'eschod en dow dacht hee mer: hoo vólle
 de „goode òlde meuije“ bespaord harre. Ziene
 vrouw leute met de traonen staon, — hee
 dach alleenig an de schieven!

's Aovends zat Krisjaon Klaover weer met
 Fràns Kulpiet an één teufelken in de her-
 berge; want zee hadden vólle geheims met
 malkander te bepraoten. Krisjaon zag hoo
 langer hoo duudeliker in, dat 'e gin wiezer
 en verständigiger ding kon doòn as zien stieken
 te verkoopen, de erfenisse van de meuije op
 te strieken en dan zoo gauw meugelik op
 Amsterdam los te trekken. In Amsterdam,
 speegelde Fràns 'em veur, was 't makkeli-

zien geld good oet te zetten, tegen wát bettere persenten as in Almelo, — en boetendát kon men in Amsterdam met weinig geld rondkòmmen: alles, 't etten en de kleere, wazzen der spotgoodkoop. Hee zol wal veur 'ne geschikte wonninge en 'n good baantjen zòrgen en 'em in allens helpen asof 't zien eigen breur was.

Dow Krisjaon dissen aovend naor hoes gung, stun zien besloet vaste: hee zol en hee wol naor Amsterdam, 't gung hoo 't gung. Zoo gauw meugelik wol 'e verhuuzen naor de groote stad, waor 't loetere geluk 'em teggenlachte: weinig werken, vòlle verdeenen goodkoop leven, altied lol! En ziene vrouwe? Och, dee dochters van Eva zint zukke wonderere schepsels! Zee laot zich alles wies maken! Kort en good: Krisjaon kreeg 't met ziene Treeze klaor, en op 'nen gooden dag vertelden de leu: „Hee hef zien spulleken verkoch en is of 'ereisd.....“ De verstandigen zeiden er achteran: „Arme, dwaoze mensgen!“

Tooken jaor zòlle wy kieken, hoo 't Krisjaon Klaover in Amsterdam gung.
